

خیلواکی

استقلال

www.esteqlaal.net

دوشنبه ۱۴ جون ۲۰۲۱

نجیب سخی

جان ملکم؛ زبان و تاریخ ایران !

جان ملکم در تدوین و تأسیس نام ایران نقش مؤلف آنرا در تاریخ معاصر منطقه دارد؛ زیرا او کتابی نوشت در دو جلد بنام تاریخ ایران، این کتاب در حقیقت بحیث هویتنامه دولت آتیه ایران شناخته شد. اما تقی بهار در کتب سه جلدی اش (سبک شناسی یا تاریخ تطور نثر فارسی) حتی از او یکبار هم نام نمی برد؛ زیرا بفرموده بیهقی خاری در موزه دارد!!

ملکم در خانواده فقیر در اسکاتلند در سال ۱۷۶۹م بدنیا آمده. در سن چهارده سالگی او بحیث خرد ضابط درجه دوم بخدمت کمپنی هند شرقی در مدراس داخل شده بود. این شخص آنقدر خدمات شایسته برای این کمپنی و منافع استعمار در مجموع در هند و در منطقه انجام داد، که مقام یا لقب «سر» برایش از طرف مقامات انگلیس اعطا گردید، و بعد از مرگش در سال ۱۸۳۳م مجسمه از او را ساختند بنا به خدمات و شایستگی او در امر ترویج استعمار انگلیس و اضمحلال تاریخ فرهنگ و اقتصاد جوامع مستعمره چون هند و خراسان ... انجام داده بود.

این شخص متخصص امور عراق عجم (ایران) بود، بدین منظور او سه بار به دربار فتحعلی شاه قاجار (۱۷۹۷-۱۸۳۴م) بین سالهای ۱۸۰۰-۱۸۱۰م بایران سفر کرده.

در سفرهای خود او سه موضوع را میخواست از دولت قاجاری بدست آرد:

اول: تحریک قاجاریه بر علیه شاه زمان درانی که قصد حمله به هند را داشت.

غبار میگوید: «مهدی علی نماینده انگلیس در ایران ۱۷۹۹م به سهولت توانست که دولت قاجاری را برضد افغانستان تحریک کند و قضیه مذهبی شعیه و سنی را بمیان آورد تا زمانشاه نتواند هند را از استعمار فرنگ نجات دهد» (افغانستان در مسیر تاریخ ص ۵۰۴ جلد اول)

دوم: ممانعت ناپلئون در عبور از ایران برای حمله به هند.

سوم: بدست آوردن بنادر و امتیازات تجارتي از دولت ایران.

او درین ماموریت خود کاملاً موفق بود؛ طوریکه میرزا ابوالحسن خان وزیر خارجه فتح علیشاه مدت بیست سال، سالانه ۱۵۰۰۰ تومان مقرری از هند برتانوی دریافت میکرد. این شهادت در ص ۵۰۹ جلد اول افغانستان در مسیر تاریخ آمده . درحالیکه نویسنده های ایرانی این مدت را از بیست سال بیشتر نشان میدهند . اینک میتوان تصور کرد که خود پادشاه و دیگر روسای بلند رتبه عسکری ،ملکی و روحانی آندولت چه نعماتی از طریق ملکم دریافت میکردند.

در کتبی چون تاریخ بیهقی، حدودالعالم ، تاریخ طبری ، بابرنامه، مقدمه ابن خلدون و ... از کشوری و یا ریاستی بنام ایران حتی یکبار هم یاد نمیشود! نام ایران بجز از شاهنامه در هیچ اثری اسلامی و یا غیر اسلامی در شرق و غرب تا نیمه اول قرن نهم بمثابه یک محدوده سیاسی بکار نرفته بود. تاریخ ملکم اولین کتابی است که زیر نام ایران و بنام ایران در سال ۱۸۱۳م در لندن بچاپ میرسد؛ این کتاب فوراً بزبان پارسی دری هند بوسیله یک هندی بنام میرزا اسماعیل حیرت در سال ۱۸۱۵م ترجمه شده و بلافاصله بایران ارسال میگردد .

منبع و مؤخذ اصلی این کتاب شاهنامه فردوسی طوسی است ، یعنی تمام داستانهای افسانوی و تخیلی با رنگ وبوی زردشتی شاهنامه؛ را این شخص از ارزش ادبی آن کاملاً جداکرده؛ زیرا این بخش بدرد استعمار نمیخورد؛ در عوض داستانهای تخیلی فردوسی را مصور ساخت تا مردمی که خوانده نمیتوانند ازین تصاویر مستفید شوند. اما متن همین افسانه های دیو، پری و سیمرخ را بحیث سند و برگه تاریخی قبول کرده و بالای آن بعضی مکاتیب و سکه های عصرکردان ساسانی و زبان پهلوی را گرفته و از آن تاریخ ایران را نوشته میکند .

دومین منبع او درتدوین این تاریخ چشم دید و اسنادی است که در جریان سفرهایش در ایران گرد آورده بود. درواقع او از تشکل مذهب و داستانهای ناموثق مذهبی زیاد منبع و مرجع میگردد؛ همانطور از مذهب تاریخ خورده زردشتی و داستانهای شعیه امامی عصر صفوی ؛ زیرا او تاریخ صفویها و دولت شعیه را در تضاد با تسنن ، که مذهب اکثریت در هند و ترکیه عثمانی بود ؛ مینویسد. از اینجاست که در سرکوبی هویت اسلامی و خراسانی مسلمانان هند؛ دولت ایران با انگلیس دهن جوال گرفت ، که تا امروز بنوعی ادامه دارد. نباید از یک مامور استعمار بریتانوی، که در سرکوب و تاراج هند و مخصوصاً مسلمانهای هند مشغول و مصروف بود، انتظار دیگری داشت .

سومین منبع او نوشتنهای تاریخی منابع اسلامی است هرچا که نام پارس یا فارس ذکر شده آنرا ایران قلمداد کرده است ، که این رسم بین ایرانیها تا امروز قایم و پابرجاست .

چون هیچ تاریخ و هیچ سندی از موجودیت دولتی بنام ایران در بُعد تاریخی در روی زمین تا قبل این کتاب وجود نداشت و ندارد ؛ لهذا قاجاری ها دو دسته باین کتاب چسبیدند و آنرا تاریخ ملی و شاهنامه را هویت ملی خود قلمداد کردند و بزبان پارسی نیکه این کتاب ترجمه شده بود آنرا فارسی «سره» خواندند . تقی بهار در ج ۳ ص ۳۲۵ کتاب سبک شناسی میگوید: فارسی نیکه از هند آمده بود آنرا فارسی خالص یا سره میگفتند .

ادامه دارد...